

Porthos in de praktijk

Projecten realiseren ondanks een kleine stikstoftoename

De eindspraak in de Porthos-zaak op 16 augustus 2023 betekent niet alleen het kunnen doorgaan van het grootste CO₂-transport en -opslagproject in Nederland, maar biedt ook kansen voor andere projecten met een kleine stikstoftoename. Hierna belichten wij de kernpunten van deze uitspraak en bieden u handvatten voor het individueel beoordelen van projecten met een kleine stikstoftoename.

Achtergrond – het Porthos-project

Het Porthos-project ziet op de opslag van CO₂ van enkele industriële partijen in lege gasvelden onder de Noordzee. Hiervoor zijn aanpassingen aan een boorplatform, een CO₂-transportleiding en een compressorstation vereist. Echter, de (bouw)activiteiten voor deze activiteiten veroorzaken stikstofdepositie in enkele Natura 2000-gebieden. Stichting MOB kon zich in die stikstoftoename niet vinden en verzette zich hiertegen bij de bestuursrechter. Oorspronkelijk werd voor het project gebruik gemaakt van de zogenaamde 'bouwvrijstelling', maar die werd in 2022 van tafel

geveegd; de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State oordeelde toen dat de effecten van stikstof per project beoordeeld moesten worden. Het Porthos-project voldoet uiteindelijk aan die eisen, en kan doorgaan zonder 'significante gevolgen voor de betrokken natuurgebieden, zo is nu 'geoordeeld.

Do's en dont's Voortoets

De uitspraak over het Porthos-project biedt een leidraad voor het realiseren/vergunningen van projecten met een kleine stikstoftoename door middel van een voortoets – een individuele beoordeling van stikstofdepositie. Deze

Voortoets heeft als doel om significante gevolgen voor een Natura 2000-gebied op voorhand op grond van objectieve gegevens uit te sluiten. Dat is ook mogelijk bij een kleine toename van stikstof(depositie) op jaarbasis. In het geval van Porthos was die toename niet meer dan 0,57 mol N/ha/jaar.

Hieronder vindt u de do's en don'ts die onder andere uit de Porthos-zaak volgen voor de Voortoets:

Do's:

- ✓ **Beschrijf het plan of project volledig:** Geef een complete omschrijving van de stikstofuitstoot met inbegrip van alle relevante aspecten, zoals de referentiesituatie, AERIUS-berekening, betrokken Natura 2000-gebieden, habitattypen, leefgebieden en beoordeling gebaseerd op de instandhoudingsdoelen.
- ✓ **Analyseer de effecten gedetailleerd:** Voer een grondige analyse uit van de effecten van stikstofdepositie per Natura 2000-gebied, door middel van een generieke analyse voor alle betrokken gebieden, en een nadere analyse van habitattypen en soorten in de betrokken gebieden. Betrek daarbij in elk geval de vermestende en verzurende invloed van stikstofdepositie en de directe schade aan planten vanwege hoge concentraties stikstof in de lucht of de bodem.
- ✓ **Beoordeel de habitatkwaliteit uitgebreid:** Onderzoek de vegetatiekundige kwaliteit, het voorkomen van typische soorten, abiotische randvoorwaarden en kenmerken van goede structuur en functie. Er is ruimte om te betogen dat bij afwezigheid van veranderingen in de vegetatie door stikstofdepositie de kettingreactie die dit soort veranderingen met zich brengt, ook uit blijft en dat er dus (ook) geen verandering optreedt in het voorkomen van soorten en/of in de kenmerken van goede structuur en functie.

✓ **Houd rekening met cumulatie:** Bestudeer niet alleen het plan of project zelf, maar ook de mogelijke cumulatieve gevolgen van de stikstofemissie in combinatie met die van andere plannen of projecten. In de cumulatietoets moeten plannen en projecten worden betrokken waarvoor al wel toestemming is verleend, maar die nog niet (geheel) zijn uitgevoerd.

Don'ts:

- x **Vermijd onzekere maatregelen:** Betrek geen maatregelen waarvan de voordelen onzeker zijn ten tijde van de Voortoets. Het gaat daarbij om het effect van herstelmaatregelen die in de huidige situatie nog niet aantoonbaar zijn en waarvan het effect niet gegarandeerd is gedurende het plan of project. Dit soort onzekere maatregelen betreffen ook de toekomstige impact van (bron)maatregelen om stikstofdepositie te verminderen of een verwachte autonome afname.
- x **Neem geen mitigerende maatregelen op:** De jurisprudentie over het opnemen van maatregelen die in de Voortoets mogen worden betrokken is nog in ontwikkeling. Het is daarom raadzaam hier terughoudend mee te zijn. Beperk dit tot interne saldering of maatregelen met betrekking tot de gangbare intrinsieke onderdelen – dat wil zeggen, de gangbare werkwijze en inzet van materieel – van (het ontwerp van) de bron van de nadelige effecten.
- x **Baseer de Voortoets uitsluitend op objectieve informatie:** Een expertbeoordeling die meer behelst dan een oordeel op basis van objectieve gegevens is niet toegestaan in een Voortoets. Informatie die wel mag worden gebruikt naast de AERIUS-berekening zijn bijvoorbeeld gegevens en conclusies uit beheerplannen of de daarin opgenomen gebiedsanalyses, maar ook kennisdocumenten voor Natura 2000 en de Natuur Doel Analyses van de desbetreffende provincie, zoals die in het Porthos-project zijn aangehaald.

Is een Voortoets niet voldoende?

Als de Voortoets geen uitsluitend geeft over de significant negatieve effecten van een plan of project en een Natura 2000-gebied, kan een Passende Beoordeling mogelijk uitkomst bieden. Dit is een ecologisch onderzoek waarbij wordt onderzocht of de (instandhoudings)doelen van Natura 2000-gebieden door het project worden bedreigd. Is dit niet het geval dan kan toestemming worden verleend. Als deze doelen mogelijke toch in gevaar komen, kan de ADC-toets als laatste redmiddel dienen. Toestemming kan dan (alsnog) worden verleend op basis

van drie voorwaarden: Voor het project bestaan geen alternatieven (A), voor het project bestaat een dwingende redenen van groot openbaar belang (D) en voor de natuur worden compenserende maatregelen getroffen (C).

Slot

Heeft u vragen over het toepassen van een Voortoets? Of bent u op zoek naar ander advies op het gebied van het natuurbeschermingsrecht? Neem dan contact op met een van onze specialisten van het team publiekrecht.

Houthoff contact

KLAAS VALKERING

ASSOCIATE

T +31 20 605 69 70

k.valkering@houthoff.com